

Riktlinjer modersmålsundervisning – Gymnasieskolan **och anpassad gymnasieskola**

Diarienummer	Senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarig processägare
UN-2020/0036 UN 2024/0335	2020-02-05 2024-06-12	Utbildningsnämnden	Chef enheten för flerspråkighet

Dokumentets syfte

Riktlinjerna **grundar sig i skollagstiftningen och** fastställer ramar för modersmålsundervisning **för gymnasieelever** i Danderyds kommun, gymnasieskolor, samt för folkbokförda i kommunen som går i fristående gymnasieskolor eller kommunala gymnasieskolor i annan kommun.

Dokumentet gäller för

Riktlinjerna för modersmålsundervisning gäller elever i skolformerna gymnasieskola och anpassad gymnasieskola och omfattar elever som är folkbokförda i Danderyds kommun. **Samtliga gymnasieskolor i Danderyds kommun.**

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Modersmålsundervisning för elever i gymnasieskola och anpassad gymnasieskola i Danderyds kommun	3
Modersmål, förstaspråk	3
Modersmålsundervisning i minoritetsspråk	3
Modersmålsundervisning	5
Prövning	6
Lästips Hänvisning	7

Modersmålsundervisning för elever i gymnasieskola och anpassad gymnasieskola och gymnasiesärskolan i Danderyds kommun

Syftet med undervisningen i ämnet modersmål är att eleverna utvecklar kunskaper i och om sitt modersmål. Att ha tillgång till sitt modersmål underlättar språkutveckling och lärande inom olika områden. Skolformen och elevens bakgrund avgör om eleven har rätt till, eller ska ha möjlighet att få undervisning på sitt modersmål.

Modersmål, förstaspråk

Modersmål är det eller de språk som ett barn lär sig först. Ett barn kan ha flera modersmål om föräldrarna har olika modersmål som är deras första språk. Med modersmål och förstaspråk menar man vanligtvis det eller de första språk som barnet lär sig i tidig ålder, i en miljö där språket talas och kännetecknas av att vara huvudspråk när man kommunicerar. En person kan med andra ord ha flera förstaspråk, till exempel genom att ha föräldrar, som talar varsitt språk. Den som behärskar flera förstaspråk kallas för flerspråkig.

Elever i gymnasieskolan och **anpassade gymnasieskolan** ~~gymnasiesärskolan~~ har rätt till modersmålsundervisning under de förutsättningar som anges i riktlinjerna.

Alla **gymnasie**elever som är folkbokförda i Danderyds kommun har möjlighet att ansöka om modersmålsundervisning **via sin gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola**. Likaså gäller detta elever som är inskrivna i någon av kommunens skolor som läser enligt den svenska läroplanen.

Kommunala eller fristående gymnasieskolor i Danderyds kommun har möjlighet att ansöka om verksamhetsstöd/tilläggsbelopp för att bedriva modersmålsundervisning för elev **folkbokförd i kommunen**. Skolan kan välja att ordna undervisningen inom sin egen organisation eller köpa undervisning från Danderyds kommuns modersmålsverksamhet.

Kommunala eller fristående skolor utanför Danderyds kommun, som har elever från Danderyds kommun som uppfyller villkoren för modersmålsundervisning, kan ansöka om tilläggsbelopp för att bedriva sådan undervisning.

Modersmålsundervisning i minoritetsspråk Nationella minoriteter har utökad rätt

Gymnasieelever som tillhör någon av de nationella minoriteterna **har rätt till modersmålsundervisning i minoritetsspråket**. De (de nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska-) har rätt till undervisning i kurserna i modersmål, även om språket inte är elevernas dagliga språk i hemmet.

När det gäller modersmålsundervisning i minoritetsspråken har elever som påbörjar utbildning efter den 30 juni 2025 en utökad rätt jämfört med vad

som annars gäller för modersmålsundervisning. I och med lagändringen ställs det inga krav på att minoritetsspråket ska vara elevens dagliga umgängesspråk i hemmet eller att eleven har goda kunskaper i språket.¹

Huvudmannen är skyldig att anordna **modersmåls**undervisning i de nationella minoritetsspråken även om endast en elev vill ha undervisning i språket. Kravet på att det måste finnas en lämplig lärare gäller även för de nationella minoritetsspråken.²

Modersmålsundervisning får inte omfatta mer än ett språk för en elev. En romsk elev som kommer från utlandet kan dock få modersmålsundervisning i två språk, om det finns särskilda skäl.³

I gymnasieskolan kan eleven läsa sitt nationella minoritetsspråk som språkval. Studierna kan börja på en nivå som utgår från elevens förkunskaper. **En elev i gymnasieskolan kan även läsa sitt modersmål som andraspråk, om modersmålet är ett av de nationella minoritetsspråken. Ett andraspråk anses vara det språk som barnet lär sig efter att helt eller delvis ha tillägnat sig ett förstaspråk.**

Svenskt teckenspråk beviljas i Danderyds kommun på samma

~~Läsa modersmål som andraspråk, nationella minoritetsspråken~~

~~Elever kan läsa sitt modersmål som andraspråk, om språket är ett av de nationella minoritetsspråken. Ett andraspråk anses vara det språk som barnet lär sig efter att helt eller delvis ha tillägnat sig ett förstaspråk. Ett andraspråk kännetecknas av att det används i den huvudsakliga kommunikationen i en miljö, där språket talas.~~

¹ 15 kap. 19 § 2 st. och 18 kap. 19 § 2 st. skollagen (2010:800)

² 4 kap. 19 § gymnasieförordningen (2010:2039)

³ 4 kap. 16 § gymnasieförordningen (2010:2039)

Modersmålsundervisning Förfarande för elever i Danderyds kommun eller för elever i kommunala eller fristående gymnasieskolor utanför Danderyds kommun

Det framgår i skollagen⁴ att elever i gymnasieskola och anpassad gymnasieskola ska erbjudas modersmålsundervisning om vissa förutsättningar är uppfyllda. En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

Elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska erbjudas undervisning i modersmål om

- en eller båda vårdnadshavarna har annat språk än svenska som modersmål,
- språket är utgör elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
- eleven har goda kunskaper i språket.

Huvudmannen är också skyldig att erbjuda elever som är adoptivbarn och har ett annat modersmål än svenska modersmålsundervisning, även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet. **Eleven måste dock ha goda kunskaper i språket.**

En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk om eleven har goda kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning får inte omfatta mer än ett språk för en elev.

Som regel kan en elev bara få modersmålsundervisning i ett språk.

Modersmålsundervisning får anordnas som **individuellt val, utökat program, eller som ersättning för undervisning i andra språk än svenska, svenska som andraspråk och engelska.**⁵

- individuellt val,
- utökat program eller
- som ersättning för undervisning i andra språk än svenska, svenska som andraspråk och engelska.

En huvudman är skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk endast om

- minst fem elever vid huvudmannens gymnasieskola som ska erbjudas undervisning i språket önskar sådan undervisning och
- det finns en lämplig lärare att tillgå.⁶

⁴ 15 kap. 19 § och 18 kap. 19 § skollagen (2010:800)

⁵ 4 kap. 17 § gymnasieförordningen (2010:2039)

⁶ 4 kap. 19 § gymnasieförordningen (2010:2039)

För att uppfylla kravet på en lämplig lärare finns möjlighet för huvudmannen att använda fjärrundervisning i modersmål och för att ge elever studiehandledning på modersmålet.⁷

En elev som får modersmålsundervisning får fortsätta att delta i undervisningen, även om språket skulle upphöra att vara dagligt umgängesspråk för eleven.⁸

Alla elever som är folkbokförda i Danderyds kommun har möjlighet att ansöka om modersmålsundervisning. Likaså gäller detta elever som är inskrivna i någon av kommunens skolor som läser enligt den svenska läroplanen.

Kommunala eller fristående gymnasieskolor i Danderyds kommun har möjlighet att ansöka om verksamhetsstöd/tilläggsbelopp för att bedriva modersmålsundervisning för elev. Skolan kan välja att ordna undervisningen inom sin egen organisation eller köpa undervisning från Danderyds kommuns modersmålsverksamhet.

Kommunala eller fristående skolor utanför Danderyds kommun, som har elever från Danderyds kommun som uppfyller villkoren för modersmålsundervisning, kan ansöka om tilläggsbelopp för att bedriva sådan undervisning.

Prövning

Det är möjligt för elever att göra s.k. prövning⁹ i ämnet modersmål i gymnasieskolan. För att en prövning ska kunna genomföras i modersmål vid en skola eller hos en huvudman måste undervisningen i språket anordnas inom ramen för ämnet modersmål. En ytterligare förutsättning för att ha rätt till prövning är att eleven inte tidigare har fått betyg på kursen eller att eleven har fått betyget F. Prövningen ska vara avgiftsfri om eleven fått betyget F eller fått ”streck” (har för stor frånvaro).¹⁰ I annat fall har huvudmannen rätt att ta ut en avgift om 500 kr.

⁷ 21 kap. skollagen (2010:800) samt 4 a kap. gymnasieförordningen (2010:2039)

⁸ 4 kap. 20 § gymnasieförordningen (2010:2039)

⁹ ~~Bedömning av en elevs kunskaper inom ett specifikt ämne, ”tenta av”~~ 3 kap. 21 § skollagen (2010:800). Prövning innebär en möjlighet att få visa sina kunskaper och få en ny objektiv bedömning, som kan resultera i ett annat betyg än det ursprungliga. Närmare bestämmelser om prövning finns i 15 och 19 kapitlet skollagen (2010:800) samt i 8 kapitlet gymnasieförordningen (2010:2039)

¹⁰ [Prövning - att läsa in ett ämne eller en kurs för betyg - Skolverket](#) (länk hämtad 2024-05-23)

Lästips Hänvisning

Ytterligare information om modersmålsundervisning finns tillgänglig på Skolverkets webbplats.¹¹

Skollagen (SFS 2010:800)

Gymnasieförordningen (SFS 2010:2039)

¹¹ <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/ratt-till-modersmalsundervisning> (länk hämtad 2024-05-23)